

Sygn. akt: I C 422/24 upr

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2024 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	asesor sądowy Paweł Kamiński
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Karolina Kotowska

po rozpoznaniu w dniu 3 czerwca 2024 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę kwoty 430,50 złotych

I. oddała powództwo;

II. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w M. kwotę 176,30 zł (sto siedemdziesiąt sześć złotych trzydzieści groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 422/24 upr T., dnia 14 czerwca 2024 roku

Uzasadnienie wyroku z dnia 3 czerwca 2024 roku

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w M. pozwem z dnia 4 grudnia 2023 roku wniósł o zasądzenie od pozwanego Towarzystwa (...) w W. kwoty 1 342,17 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 430,50 złotych od dnia 28 czerwca 2022 roku oraz od kwoty 911,67 złotych od dnia 26 marca 2022 roku do dnia zapłaty. Zażądał również zasądzenia kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając roszczenie powód wskazał, że domaga się zapłaty kwoty 1 342,17 zł tytułem zwrotu kosztów naprawy pojazdu N (...). Poszkodowany zlecił naprawę pojazdu powodowi, który naprawił pojazd i wystawił fakturę. Powód wystawił również fakturę za wykonany kosztorys. Powód wskazał też, że w wyniku umowy cesji nabył wierzytelność przysługującą zbywcy wobec pozwanej w związku ze szkodą komunikacyjną. Pozwany przyznał odszkodowanie w wysokości 16 904,05 zł po dokonaniu weryfikacji stawki za roboczo-godzinę. Pozwany tym samym skorygował wartość odszkodowania z faktury VAT (...) o kwotę 911,67 zł oraz odmówił zapłaty za fakturę z tytułu kosztorysu. Powód dochodził pozwem różnicy pomiędzy kwotą wynikającą z faktury a kwotą zapłaconą tj. 911,67 zł, a także kwoty 430,50 zł za wykonany kosztorys.

W dniu 29 stycznia 2024 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Toruniu wydał w sprawie I Nc 3056/23 nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym zasądził na rzecz powódki roszczenie w całości zgodnie z żądaniem zawartym w pozwie.

Pozwany Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. – reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym – wniósł w ustawowym terminie sprzeciw od nakazu zapłaty zaskarżając wydany nakaz zapłaty w części, tj. co do kwoty 430,50 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 czerwca 2022 roku do dnia zapłaty i żądając oddalenia powództwa w zaskarżonej części oraz zasądzenia kosztów procesu od powoda. Pozwany podał, że wypłacił odszkodowanie za naprawę pojazdu marki N. po szkodzie z dnia 27 stycznia 2022 roku w kwocie 17 708,45 złotych, z czego 804,40 złotych po wytoczeniu przez powoda powództwa, a także że dopłaci również brakującą kwotę 107,27 złotych. Pozwany wskazał, że kwestionuje w całości roszczenie powoda o zapłatę kwoty 430,50 zł tytułem wynagrodzenia za wykonanie kosztorysu naprawy. Pozwany wskazał, że w dniu 26 maja 2022 roku powód wystawił dla poszkodowanego D. O. fakturę (...) na kwotę 430,50 zł za wykonanie kosztorysu. W dacie tej poszkodowany nie dysponował roszczeniem odszkodowawczym związanym z naprawą pojazdu, wobec przelewu wierzytelności z dnia 31 stycznia 2022 r. Obciążanie go kosztami z tego tytułu nie ma podstawy prawnej, a roszczenie nie ma związku ze szkodą z dnia 27 stycznia 2022 r., wobec czego nie jest objęte odpowiedzialnością pozwanego. Jeżeli zaś powód traktuje to roszczenie jako wynikające z cesji wierzytelności, pozwany wskazał, że przelew obejmował prawo do odszkodowania za koszty naprawy, holowania i pojazd zastępczy, ale w umowie nie ma mowy o kosztach wykonania kalkulacji. Poza tym, wskazał pozwany, należność za wykonanie kosztorysu powstała 3 miesiące po ustaleniu wysokości kosztów naprawy przez powoda i 4 miesiące po cesji. Pozwany wskazał też, że powód jest profesjonalistą, zawodowo zajmuje się również sporządzaniem kosztorysów, co stanowi element usług naprawczych i jest wliczone w cenę usługi.

Strony aż do zamknięcia rozprawy podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd zważył co następuje.

Zgodnie z art. 505⁸ § 4 k.p.c. w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza czterech tysięcy złotych, uzasadnienie wyroku ogranicza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Pozwany zaskarżył wydany w sprawie I Nc 3056/23 nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym jedynie w części, tj. co do kwoty 430,50 zł. Nakaz zapłaty stracił zatem moc jedynie w tej części (por. art. 505 § 2 k.p.c.), a postępowanie sporne po wniesieniu sprzeciwu prowadzone było wyłącznie co do kwoty 430,50 zł. Stan faktyczny pomiędzy stronami nie był sporny, podobnie jak istnienie po stronie pozwanej legitymacji procesowej biernej jako ubezpieczyciela zobowiązanego do wypłaty odszkodowania w oparciu o odpowiedzialność z tytułu ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, a także ważność i skuteczność umowy przelewu wierzytelności odszkodowawczej, wobec czego – mając na względzie postulowaną związość uzasadnień wyroków (art. 327¹ § 2 k.p.c.) - brak jest podstaw do przedstawiania szczegółowych rozważań odnoszących się do wskazanej problematyki.

Poza sporem w niniejszej sprawie pozostawało, że pozwanego i sprawcę szkody łączyła umowa ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Sporna pozostawała jedynie kwestia odpowiedzialności pozwanego w zakresie kosztu wynikającego z wystawionej przez powoda faktury VAT nr (...) z dnia 26 maja 2022 roku tytułem wykonania kosztorysu. Pozwany zarzucił też, że umowa cesji pomiędzy poszkodowanym a powodem nie objęła roszczenia z tytułu kosztu sporządzenia kosztorysu.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowią przepisy art. 822 § 1 i 2 k.c., art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych (T.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2500 ze zm., dalej: ustawa) oraz 436 § 1 k.c. i 415 k.c.

Przepisy art. 822 § 1 i 2 k.c., stanowi, że przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony (§ 1). Jeżeli strony nie umówiły się inaczej, umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej obejmuje szkody, o jakich mowa w § 1, będące następstwem

przewidzianego w umowie zdarzenia, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia (§ 2). Zgodnie natomiast z przepisem art. 34 ust. 1 ustawy, z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia. W myśl art. 36 ust. 1 ustawy odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Stosownie zaś do treści przepisu art. 436 § 1 k.c. odpowiedzialność przewidzianą w przepisie art. 435 k.c. ponosi również samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody. Jednakże gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny. Przepis art. 415 k.c. stanowi natomiast, że kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

Świadczenie ubezpieczyciela z tytułu umowy ubezpieczenia majątkowego ma charakter odszkodowawczy i ta funkcja kompensacyjna determinuje podstawową treść pojęciową, zakres i poziom odszkodowania. Odpowiedzialność natomiast zakładu ubezpieczeń jest szczególną postacią odpowiedzialności cywilnej, a prawo ubezpieczeń majątkowych jest częścią prawa odszkodowawczego. Pojęcie szkody w ubezpieczeniach jest zatem takie samo jak w innych działach prawa odszkodowawczego, zasada odszkodowania nie może być bowiem traktowana w oderwaniu od ogólnych zasad odszkodowawczych, które znalazły wyraz i zostały uregulowane w kodeksie cywilnym. Dotyczy to samych pojęć szkody i odszkodowania. Wskazać przy tym należy, że zakład ubezpieczeń obowiązany jest do naprawienia szkody tylko w formie wypłaty odpowiedniej sumy pieniężnej, nie zaś wedle wyboru poszkodowanego także przez przywrócenie stanu poprzedniego, co wyłącza stosowanie w tych okolicznościach art. 363 § 1 k.c. Niezależnie od tego, czy poszkodowany naprawił, uszkodzoną rzecz, należy mu się od zakładu ubezpieczeń odszkodowanie ustalone według zasad art. 363 § 2 k.c., w związku z art. 361 § 2 k.c., co oznacza, że jego wysokość ma odpowiadać kosztom przywrócenia rzeczy jej wartości sprzed wypadku.

Zgodnie z art. 361 § 1 k.c., zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W literaturze dominującą jest teoria adekwatnego związku przyczynowego, od której odstępstwa mogą wystąpić w warunkach opisanych w art. 361 § 2 k.c., zgodnie z którym granicach określonych w art. 361 § 1 k.c., w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Co do zasady normalny związek przyczynowy pełni zatem w prawie cywilnym funkcję przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, a nadto wyznacza jej granice w tym sensie, że zobowiązany ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa zdarzeń, z którymi ustawa łączy jego obowiązek odszkodowawczy. Skutki zaś pozostające poza granicami adekwatnej przyczynowości nie są objęte takim obowiązkiem. Adekwatny związek przyczynowy pozwala na uznanie prawnej doniosłości tych skutków, które są dla badanego zdarzenia zwykle (typowe, normalne), a na odrzucenie takich, które ocenia się jako niezwykle, nietypowe, nienormalne. Następstwo zdarzenia ma zaś normalny charakter wówczas, gdy w danym układzie stosunków i warunków oraz w zwyczajnym biegu rzeczy, bez zaistnienia szczególnych okoliczności, szkoda jest następstwem danego zdarzenia lub gdy zazwyczaj, w zwykłym porządku rzeczy jest konsekwencją danego zdarzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2003 r., sygn. akt III CKN 473/01, LEX nr 191727 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2006 r., sygn. akt II CK 372/05, LEX nr 172186).

Powód dochodził w niniejszej sprawie od pozwanego zapłaty kwoty 1 342,17 złotych tytułem różnicy pomiędzy kosztami naprawy uszkodzonego pojazdu poszkodowanego przyznanymi przez pozwanego, a ustalonymi przez powódkę i wynikających z faktury VAT na kwotę 17 815,72 zł, a także tytułem kosztów wykonanego kosztorysu wynikających z faktury (...) z dnia 26 maja 2022 roku w wysokości 430,50 zł.

Niewątpliwie zaciągnięcie przez poszkodowanego zobowiązania do zapłaty wynagrodzenia za sporządzenia kosztorysu może stanowić szkodę w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., pozostającą w związku przyczynowym z wypadkiem komunikacyjnym. Sąd nie ma wątpliwości, że poszkodowanemu oraz cesjonariuszowi roszczeń odszkodowawczych z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych może

przysługiwać od ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej zwrot kosztów tzw. prywatnej opinii (ekspertyzy) rzeczoznawcy, ale tylko wówczas jeżeli jej sporządzenie było niezbędne do efektywnego dochodzenia odszkodowania (por. SN uchwała z dnia 2 września 2019 r., sygn. akt III CZP 99/18, LEX nr 2714676). Obowiązek wykazania takiej konieczności spoczywa na żądającym zwrotu takich kosztów (art. 6 k.c.), a więc w tym przypadku na powodzie. W ocenie Sądu roszczenie powoda w zakresie zaskarżonym przez pozwanego, tj. w zakresie zwrotu kosztów zlecenia wykonania kosztorysu naprawy nie było zasadne. Zlecenie zostało wykonane w dniu 26 maja 2022 r., tj. po dacie nabycia wierzytelności przez powoda, jak również po dokonaniu naprawy, która miała miejsce 25 lutego 2022 roku (zgodnie z fakturą nr (...) z dnia 25 lutego 2022 roku). Należało wziąć pod uwagę to, że powód sam wykonał kosztorys, jak również dokonał naprawy, jest podmiotem gospodarczym zajmującym się w sposób profesjonalny zarówno naprawą pojazdów, jak i dochodzeniem należności z tytułu odszkodowań od ubezpieczycieli. W okolicznościach niniejszej sprawy, Sąd uznał, iż powód nie wykazał związku przyczynowego pomiędzy koniecznością poniesienia określonych kosztów kalkulacji, a zdarzeniem w wyniku którego doszło do szkody. Powód nie wykazał też, aby koszty te należało rozpatrywać w oderwaniu od całości kosztów jego działalności gospodarczej pokrywanych i rozliczanych w ramach tej działalności. Koszt ten mieści się w ramach ryzyka prowadzonej działalności gospodarczej. Poza tym powód sam przyznaje, że w kosztorysie wykazywane są wartości obciążenia z tytułu prowadzenia procesu obsługi szkody, w tym sporządzenia kosztorysu. Jest to zatem niejako koszt związany nie tyle z samym procesem likwidacji konkretnej szkody, co z prowadzeniem działalności gospodarczej jako takiej przez powoda. Zresztą kalkulacja naprawy została przecież sporządzona uprzednio, skoro powód wystawił fakturę w zakresie kosztów naprawy w lutym 2022 roku, a pozwany zweryfikował kosztorys powoda. Sporządzenie kosztorysu kilka miesięcy po wykonaniu naprawy nie wiązało się już w żaden sposób z jej przeprowadzeniem.

Koszt sporządzenia kosztorysu w sprawie nie był zatem niezbędny, celowy, konieczny, racjonalny i ekonomicznie uzasadniony w dochodzeniu odszkodowania. Ponadto, umowa cesji z dnia 31 stycznia 2022 roku zawarta pomiędzy powodem a poszkodowanym obejmuje prawo do odszkodowania od ubezpieczyciela jako należne (...) sp. z o.o. wynagrodzenie za wykonaną naprawę. Wynagrodzenie to odpowiada kosztom naprawy pojazdu, kosztom poniesionym na holowanie pojazdu po uszkodzeniu do (...) sp. z o.o. oraz kosztom najmu pojazdu zastępczego powstałym w następstwie zaistniałej szkody. Umowa cesji nie wspomina o kosztach wykonania kosztorysu. Faktura została wystawiona w dniu 26 maja 2022 roku, wskazano w niej również datę wykonania usługi – 26 maja 2022 roku. Gdyby przyjąć, że koszt wygenerowany sporządzeniem kosztorysu był objęty umową cesji, to brak jest związku przyczynowego pomiędzy kosztem poniesionym przez powoda kilka miesięcy po wykonaniu naprawy a szkodą, która została już uprzednio naprawiona. Brak jest jednak podstaw by uznać, że umowa cesji objęła ten koszt. Jeśli przyjąć, że nie jest to roszczenie objęte umową cesji, to powód nie ma legitymacji do dochodzenia kwoty 430,50 zł od pozwanego, bowiem przelew wierzytelności nie objął tego roszczenia (art. 509 § 1 k.c.). Zgodnie z przepisem art. 509 § 1 i 2 k.c. wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania. Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki. W świetle treści cytowanego przepisu w wyniku przelewu na nabywcę przechodzi ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, który zostaje wyłączony ze stosunku zobowiązaniowego, jaki wiązał go z dłużnikiem. Innymi słowy, stosunek zobowiązaniowy nie ulega zmianie - dłużnik dalej ma obowiązek świadczenia tylko tego, do czego był zobowiązany w stosunku do zbywcy, natomiast zmienia się osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela (wyrok SN z dnia 5 września 2001 r., I CKN 379/00, LEX nr 52661). Aby wierzytelność mogła być przedmiotem przelewu, musi być w dostateczny sposób oznaczona, zindywidualizowana - poprzez dokładne określenie stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność. Wierzytelność w zakresie kosztów sporządzenia kosztorysu nie została natomiast w umowie cesji wierzytelności pomiędzy poszkodowanymi a powodem dostatecznie oznaczona w przeciwieństwie do innych elementów składających się na wynagrodzenie powoda, wymienionych szczegółowo w umowie, tym bardziej, że wykonanie usługi w postaci wykonania kosztorysu nastąpiło w oderwaniu od wykonania usługi naprawy, kilka miesięcy po jej wykonaniu i kilka miesięcy po zawarciu umowy przelewu wierzytelności.

Wobec powyższego Sąd w punkcie I wyroku oddalił powództwo.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął w punkcie II wyroku w oparciu o art. 100 zdanie pierwsze k.p.c. przewidującego, że w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. W przypadku częściowego zaskarżenia nakazu zapłaty pod względem przedmiotowym w całości upada rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w upominawczym nakazie zapłaty względem tego pozwanego, który wniósł sprzeciw, bądź tego powoda, przeciwko któremu sprzeciw został wniesiony. W orzeczeniu kończącym sprawę w instancji sąd, stosownie do art. 108 § 1, ponownie rozstrzyga o całości kosztów procesu, traktując jednocześnie część przedmiotową niezaskarżoną sprzeciwem jako przegraną pozwanego (por. M. Manowska(w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz aktualizowany. Tom II. Art. 478-1217, red. M. Manowska, LEX 2022, uwagi do art. 505, teza 8). Jako, że pozwany wniósł skutecznie wydane w sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29 stycznia 2024 roku wydane przez referendarza sądowego w sprawie I Nc 3056/23, orzeczenie o kosztach procesu zawarte w nakazie zapłaty straciło moc. Pozwany zaznaczył też w sprzeciwie od nakazu zapłaty, że kwotę 804,40 zł wypłacił tytułem odszkodowania po wytoczeniu powództwa, a także że dopłaci brakującą kwotę 107,27 zł. Łącznie daje to sumę 911,67 zł. W zakresie tej sumy powód wygrał sprawę. Suma 911,67 zł stanowi 67,93 % wartości przedmiotu sporu określonej w pozwie tj. kwoty 1 342,17 zł. Powód wygrał więc sprawę w 67,93 % ponosząc koszty procesu w łącznej kwocie 387 zł (opłata sądowa od pozwu - 100,00 zł, 270 zł z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym, 17 zł opłata skarbową od pełnomocnictwa). Należna mu kwota stanowiąca iloczyn kwoty 387 zł i 67,93 % wynosi 262,89 zł. Pozwany natomiast wygrał niniejszą sprawę w 32,07 %, ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 270 zł (270 zł z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym). Należna mu kwota stanowiąca iloczyn kwoty 270 zł i 32,07 % wynosi 86,59 zł. Po wzajemnej kompensacji (262,89 – 86,59 = 176,30) zasądzone od pozwanego na rzecz powoda kwotę 176,30 zł (por.: art. 98 i 100 k.p.c.) tytułem zwrotu kosztów procesu. Kwota ta została zasądzona wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, zgodnie z treścią brzmieniem art. 98 § 1¹ k.p.c., w myśl którego, od kwoty zasądzonej tytułem zwrotu kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym je zasądzone, do dnia zapłaty.